

Börtön típusú társadalmak

2013. 01. 31. | 7óra7

Hodászi Ádám írása

A Soproni Petőfi Színház foglalkozik ifjúsági színházi neveléssel is. A gyerekelőadások és bérletkonstrukciók mellett készülnek majd a kamasz, kiskamasz korosztály életkori sajátosságaira reflektáló előadások is. Ennek első darabja a *Dúvadnevelde*, amit Németh Ervin dramaturg, drámapedagógus írt a kiskamasz játszó improvizációit felhasználva Leonyid Gabisev életrajzi regényéből.

A szöveg egy srác történetét követi végig, akit lopás miatt nevelőtáborra ítélnék. Az odljani zónába kerül, Szibériába, ahol az ököljog uralkodik. A regényben rengeteg a fizikai agresszió távolságtartó és szemléletes leírása, világa nyomasztó: gyerekek verik és kínozzák egymást. Hogy jobb helyzetbe kerüljenek; hogy ne vessenek, és ne pedig unatkozzanak; hogy felszámolják a másik személyiségét; hogy „amőbát” csináljanak belőle.

Az előadást játszó hét srác, akik tizenöt-tizenhat évesek, nem olvasták a regényt, a munka során annak számukra is befogadható motívumait tárta eljűk a rendező, az erre adott színházi reakciókból közösen alkották meg saját világukat. Ez érződik az anyagon, megszólalásaik egészen őszinték, bár látszik az is, hogy nem rendelkeznek olyan színészi technikával, hogy "állapotba kerüljenek", így néhol az improvizációk során született játékok fáradtan reprodukálódnak. Ágota Barnabás, Bogdán Máté, Böröcz Máté, Iványi Dávid, Kis-Király András, Sántha Márton, Tóth Márk összeszokottan, egymásra figyelve játszanak, értik és magukban hordozzák az előadás alapproblémáját. Azt a létharcot, ami az életünket pontosan meghatározni akaró nagyobb erő ellen folytatunk, embertársainkat néha barátként, de gyakrabban ellenségként tapasztalva meg közben.

Mindegy, hogy a nagyobb erő a szovjet diktatúra, a globalizmus folyamatos versenye vagy épp a gyermekkor biztonsága után következő felnövés; a lényeg, hogy a szabályok bezárnak, és menekülési út kifelé nincs, csak magunkban lelhetünk egy értékeket, örömet, nyugalmat adó világra.

A nézők a négyszögletes játéktér mindegyik oldalán ülnek, nem kényelmesíti őket a nézőtér sötétje. A negyven perces előadás gyors és pontos váltásokkal, lecsupaszított színházi formákkal dolgozik, precíz anyag. Ezért aztán nehéz is felvenni a történetszálat, a több szerepben is látható játékok között nehéz megtalálni a főhőst, akivel azonosulhatunk. A zenés álmjelenetekben megjelenik a humor és a honvágy lírája is, ám igazán az előadás felénél indul be a játék. A személyiséget felszámolni vágyó agresszíven fenntartott hierarchiára több válasz is adható. Feladhatjuk magunkat, hogy végrehajtó droidok legyünk a börtön típusú társadalomban, vagy szembeszállhatunk a rendszerrel. Akkor is, ha satuban törik darabokra kezünk csontjait. Azt a kezet, amivel gyerekként elengedtük nagyapóink jobbát, mikor szaladtunk a vidámparkban, hogy minden színes, izgalmas játékra felülhessünk. Az egyszerű színházi jelek apró változásai fájón mutatnak rá az előadás végén a humánus hiányára.

Az előadás után közvetlenül megkezdődik a feldolgozás. A foglalkozás sok, talán túl sok célt tűz ki maga elé. Egyfelől darabelemzés, amely megértéssel kezdődik; másfelől formai iskola, a kertes szerkezet, a térhasználat, az időkezelés jeleit tanulják meg olvasni a srácok; harmadrészt két fontos jelkép, a kéz és a víz által hordozott jelentésrétegek és jelentésváltozások felfejtése is vár rájuk. A szereplők bizonyos részeket újrajátszanak,

hogy a nézők a beszélgetés során felmerülő új nézőpontból figyelhessék a történéseket. Előfordul, hogy mondatról mondatra megáll a jelenet, újra és újra visszaismételnek egy akciót, hogy belső monológot vagy érzetleírást keressenek hozzá. A darabértelmezésre szükség van, a játéknyelv sűrűsége és néhány olyan orosz kifejezés és kulturális utalás miatt, amit a srácok már nem értenek. Miután egy-két dolog a helyére kerül - a „kússzatok a latrinába” jelentése, hogy a szarnak ásott árokba kell bemászni –, emelkedik a tét. Ha a foglalkozásból ezek az előadásba kerülnének, vagy a feldolgozás közben a srácok nem csak párbeszéd szintjén lennének résztvevők, ha valahogy bekapcsolódnának a játékba, tovább lehetne növelni a hatást.

Az előadás szinte minden soproni iskolában játszott már, közel negyven előadás volt belőle a városban. Ha ezek a kiskamaszok évről-évről hasonlóan élekor- és problémaérzékeny előadásokon és foglalkozásokon vehetnek majd részt, akkor kinevelődhet egy újabb nézői generáció, amelyik képes olvasni a színház jeleit, és azon keresztül önmagáról és az őt körülvevő világról tud gondolkodni.

In: http://7ora7.hu/2013/01/31/borton_tipusu_tarsadalmak (2016. augusztus 12.)